

Ms 1800

Miran Jarc

~~Skiznostni roman~~

Človek in noč.

Miran Jarc

Lj. 1927

Ljubljana
1926

(Inv. št. 1/75)

Ms 1860

(Inv. st. 1/75)

Miramjare

Človek in noč

Ljubljana
1927

VelbinaI.

- 1) Modre ožje...
- 2) Tollo drevo
- 3) Besi
- 4) ~~giganci~~ zmaganci
- 5) Vele roke
- 6) Pod roki noč
- 7) Pav v mesečini
- 8) ~~krivice~~ kringa
- 9) Ne morem roke ti več dati...

II. 24) Pod slapom

- 11) Shrivnotni roman
- 13) Človek in noč
- 14) Človek
- 15-19) Borba na pota hjafoči z Ladji (I - V.)
- 20) Okamenelost.

III. 25) Jsen

- 21) Tri breze
- 25) Samoten
- 21) Vrti hja
- 22) Večinski prehod
- 26) Vhod v Trento.

to pesem vstaviti v I. del zbirke "Človek in noč"
in sicer pred "Vanitev" (oziroma za: Pot
skozi noč")

Pav v mesečini.

Vesoljnega vodometa mesečina šumlja
na bajne pokrajine mojega srca,
iz bilke, iz rože, iz vej kipi za vzdihom vzdih,
v srebrne daljine lije vseirske žeje dih.

In ko je bila čaša duše polna bisernih snov
je v prostorje tiho zvonečih zlatih zvonov
pav zaklical v noč. — —

Krik njegov bil je misli suličaste
zasmehek:

"Kaj si lažjš opojnost v dveh,
saj si sama,
sama,
in ona odšla je bogvekam."

I.

Modre, dalje.

Pojta je noč, da bi izkopnel!
Fantova pesem se v dalje razlega...
Čudna bolest prevzema me vsega...
O, da bi sam se pred sabo otel!

Vsa ogromnost neutešitve
dijoč v srce se mi zapreba.
V svoji nemoci bi kriknil do neba
v strašno vsemirje: rešitve, rešitve!

V brezbrezja brepenenja lijo'...
O, da zajamem jih v težkem zvoku!
Ah, kakor drevo sem, ki vanje vetravi lijo',
a ono rasjeda se v svoje neizraznosti joku.

Tihlo drevo.

Vseokrog v jutranji svežosti vriska, blesti mladoletje.
Osmujen temotno molči na planjavi le stit velikan,
Težko se sklanja, kot da je pretajnostnim mislim predan,
uspan v pozabnost. Trohnoba le našla pri njem je zavetje.

Kot da še davno je v deblu usahnilo sočno življenje,
razpada drevo posušeno. A vendar brezupno še v zrak
proži dvojica se vej, da ujela bi solučno blestenje,
da jo poljubil, osvežil bi jutranji vetrič mehak.

Ali v brezvezdnih nočeh, ki razgrinjajo v svetih teminah
tajnosti božje, vijolični soji skrivnostno bleste
na starem drevesu — njegove najgloblje zasrajane slutnje.

V prah samotnih iskal je — v morečem objemu brezčutne
snočnosti — duh večnotajnih spoznanj, ki so v nočnih globinah
privrela iz debla kot soj, da zlijo se v vesoljstva srce.

Besi.

Mólči beseda! Tihota prepleta
hiše, reko, drevesa, ljudi...
Iz somračne globeli kipi
sen kritajen in se razsvetla

v živočne podobe, v pošastne like,
v dehteče motnjave prividov zlih,
noč izdihava pod vsemir tih
duha - npetega v dnevu - krike.

Rakor samjske prikazni rasto
stvari iz brezdná žej in strasti,
morda preseněni, da jih sprosti
življenje v iz volje rojeno teló,

morda, ker mi jim odbil še ukaz
sajnosti pojstva - zlovešče prežě,
kot hudourni oblaki visé
nad mestom: "Rešite, rešite nas!"

Krežijo misli, zastreppljajo kri,
grizejo v dušo zlohoto, pohotno,
da bi spočeli delanje temotno,
še preden jih v brezdnó dan prepodi.

Valovi dima ovijajo žarnie kričeče soje... ~~gledajo~~ *gledajo, tokavo,*
vihar popevk, in krikov in kletev se ~~stapljajo~~ *stapljajo*,
ki trga ko zver nenasitna še ujedljivo, vonjivo
laskanje vijolin in cimbal čarobnih sviračev - ciganov...
in jaz, ~~o~~ otocék, ki skoro preplavlja ga že razljučeno morje.

Od vseh vetrov
so se stepli skupaj ti blodneži, obupanci, rovarji,
sanjarji novih zakonov, kovarji neznanih usod.
Se tolstega Kapitana ~~Se gruntuarja - debeljaka je omamila omamija~~
melodija skrivnostna, ki valuje od srca do srca
s trudnim glasom popeva, taktira z omahujočo roko -
/ kaj so mu mar zdaj račun, kupčije, ko tudi njegovo
smejoče srce niha v neznanih tokovih /.

Iz omotice me je predramil neznanec z otroškimi očmi :

" Saj me poznaš "

" Kako ? "

" Proletarec ! " in mi podal je roko ~~njegov besed~~ *njegov besed = dublji vseh*
in že sva brata. ~~Iz njegovih besed Rusija~~ *Rusija*
in vsa brezmejnost tujine.. bojišč...
še mu ni vgasnil plamen v očeh,
še veruje mož - otrok, da se vtelesijo sanje ogromne...

Tam v kotu šepčejo prekupovavci - jekleni možje,
a tudi nje že zastruplja divja pesem,
ki obliva duše vseh teh zatocencev.

bojalei dnu ~~čaj, kak drsijo preko src razžarjenih, trudnih drsijo~~
utripi vriskajočih vijolin; ki jim ~~bajalei~~ *bajalei* ~~auš~~
izvablajo strupe opojne...
~~v pretihih samotnih urah~~
~~je neznani zamaknjeneč poslušal nebeške zvoke~~
~~in jih zaplavlja~~

In zdaj so te melodije edina vez,
ki druží nas vse izgublence... vsi bratje zdaj, v kres
so zagorele nam duše, ki vriskajo od nrepenenj...
V eno se stapljata kletev in sen :
v oni skrivnostni prakrik - o, kak te poznam -
ti večno neutešeni kam... kam...

Iskreče se luči, dušeči dimi, kriki in viki, množic mravljišče,
vse to - ogromni kaos , ki išče, išče...
Česa ?

In nad vsem - vijoline, spravlživke - tolaživke pojpo ...

Bele roke.

~~In~~
sledam Tvoje bele roké :
valové ... valové ... valové ...
mi čez misli jez ... vse čez ... vse čez...

v tja, kjer se predramlja groza drhtenj,
v tja, kjer se poraja neskončnost življenj,
v tja, kjer se budim ... budim...

O, jaz se te Gojim, Gojim...

že misel nate skriva v sebi žive kresove neznanih
zvezd,

Kot prvi človek stojim

in se obotavljam na prvem koraku zavitih cest
in — — —

sledam tvoje bele roké ... bele roké...

premirno valové, valové, valové...

v neizmerno nemirnosti se gubim, gubim...

živim !

Pol shogi noč
Menuet.

Kako lepo je iti v dvoch
 v takih svetlih, svetih nočeh.

Na obzorju se kristali zvonjenje,
 zbiseril se mi davni sen je

v podobo: dalja zasnežena vsa
 in midva sredi vesoljstva sama...

Vtelesam si sanje: greva v dvoch
 v bengalično kričočih nočeh.

Tvoj rožnati smeh mi zastira oči,
 da ti ne videle groze noči.

Ko okostnjaki krog naju plešó
 spletava k zvezdam si lestoico...

Vem: takrat te pri meni ne bo,
 ko bom razdvajal sam temó!

Morda, ko se bom zgrozil,
 Tvoje ime bom v brezkončnost zaopil!

Če tudi Tvoj sen me več ne pozna,
če najde moj klic Te v bleščavi sveta,

naj sto krepenenj bo do Tebe — — nekoč
kot spomin Ti ^{bo slutnje} ~~na okno~~ ^{zjutraj} ~~bo vdarilo v noč!~~
^{zviherila}

O, pojdeš ^{tedaj kot} ~~vaj~~ ~~tuja~~ rožnata misel z mano v dveh
v strašnih, rdeče kričočih nočeh!

Vrnitev.

Kadar bom stopil na tvojea doma prag,
da razbremenim hrepenenje težkih let,
bom premišljeno ustavil svoj korak,

da vidim, ali borta tvoja leva še
spoznala me - domaćina, ali sled
je zapustil kdo drugi, ki zdaj ~~obiskuje~~ ^{obožuje} te.

Se srestavim pod oknom: še v cvetju dehti
moje srce?... Ali morda že davno si
velela izdehteti vsek spomin na me?...

Se srestavim ob mlinu: ali Jani
še med kolesi najpniš poletnih dni
posovar? Kdo je zdaj pretujil vode?

M otopim... Ko prideš z nasmehom nesproti,
te prehitim: "Be vem, stvari so mi razodele..."
Morda zavrnem v začetju, morda odidem
po nezgani mi poti...

Bolj kot kdoli ob tebi mi bodo ^{oči} ob kosu
kruha ~~da~~ vplamenele.

— Mat

Sfinga.

O, da začul si mojih rok ihtenje!
A videl si le belih prstov smeh.

Moj krič, ki vtonil je v oči strmenje --
a, ti si vstrepetal: „Zakaj molčiš?“

Potrkal burno si ob pozni uri,
Ko sem izsanjala te v spev otajen,
a tvoj odneš iskal je le telo.

A ko sem v solucu ti roko podala,
je preko mene tvoj posled ušel:
„O, da sem sam s seboj ves kot drevo!“

Ko pela sem, kot je velela Zemlja,
ki mi gorela je v pomlad bvi,
si z ostro mislijo mi rezal pesem.

A ko te je premrazila samota
in se nboš si vrnil mi v poletje,
zadivljeno planul ob mojem plenu
in grudil se pred mano vdani sušenj —

41r
tedaj zaviskel v meni je konos
[slast lovca, ki vlovil je zedki plen].
Zakaj, zakaj sem videla te pasti!
Iz tvojih solz je rastle moja moč.

O, tudi jaz bi verovala v gore
[na njih domuješ, da si zvezdam bliže],
O, tudi jaz sem žejna vod duha!

Le Radar ti gorelo je telo,
si se me spomnil, da sva zagorela
oba in spet se zasovražila...

In vendar, da si tih Gil Rakor — On,
morda bi me odresil — Magdaleno!

Ne morem roké Ti več dati'.

Ne morem roké Ti več dati,
Ker sem videl rasti drevo.

Kadar nekda j sem Ti gozál rokó,
sem sledal le solnce, na tráti
sem sledal le trav valovanje
in pastirčkov solnčno igranje.

Vidim skoz okno: drevesa rasto,
nekaterih vejeja v objeme zrasto,
nekatera samotno rasto...

Ne morem roké Ti več dati:
nekatera drevesa samotno rasto.

II

Skrivnostni roman.

Naj le za hip postojim na gorški gozdni poti
in se zamaknem v diono nočno prostranstvo:

mesečina ... mesečina...
vsa diuje potrajina bajno žari,
še gore se v tem blestenju topijo;
zdi se, da poje
vsa valujoča srebrnina
tiho melodijo...
Kam si prisluhnilo, srce moje?
Ali, čuj: ~~spet tam~~ tumeči prepad,
pojoča voda, ki me neneboma spremlja
v preteče sorovje...

Naj le za hip prisluhnem nebeškemu hofam:
luna je strune zvoneče pripela drevesom
na gosto ko pajčevino,
~~Čuješ, ko~~ drehajo,
zemlje pesem plave k nebesom...
A sed ta večno padajoča voda globoko pod mano,
o, kdaj dosežem njen skriti gorški vir...

Naj le za hip zasamjam v gozdni tišini:
vse je brezčasje
ovito v grozotno mrakovje.
Lunin žarek je tiknil skozi veje...

Vse nekoga tesno čaka, čaka, čaka...
 nad vsem : ne najtesa stoletja dih.
 A spadaš zamolko, bobneče vodoje
 in jaz sam, sam...

Soščava se mi razklenila je
 ko kraljeviču-iskavcu. Trnuljčice,
 smrečke, jase, solice,
 zadaj snežni vrhovi,
 vse obliše 3 mesecem,
 nad vsem nebo 3 belimi zvezdami
 in molk... Gresmejen molk...

~~Oli sem našel fantastična Rejenta pokrajino?~~

Izza ovinka naopichno pod mano je spet zašumelo,
 zabučelo...

— — — — —
 Vnejamno, temno valuje se zlivajo
 za mano ~~mo~~ gozdovi in gore
 in nova stvarstva strmečim očem se odkrivajo,
 le gorski potok zvesto mi popotnico poje,
 nenekoma se oglašja kakor srce,
 ki me spremlja verno skoz gorde misli, želja in sanj.
 A tudi njsoremu zagoretnemu viru se že bližam
 počasi... bopče...
 Kaj vem, kaj šepče vejeve krog mene...
 Vsemirje molčeče, prešeče trepeče,
 ko stopam skozi prapozde skrivnosti
 drzen iskavec.

14,
Pod slapom.

Trgel sem se v slap...
Čez moje telo divja konjenica vihra,
o, kako vodnim vrancem griva plapolala!
V srebrnih ledenih plamenih gorini,
Kričim v slasti, da prekričim
obdajajoče me vodroje...

Vse je valovanje: divje orkester igra...
~~mirno~~
Ho, ho, na poti na dno!

Tudi jaz sem val, ki peni se, šumi
in poje v zboru voda,
ki vzganjajo, sklanjajo se preko skal...

Za hip sem se domotožno ozrl nazaj:
mirno se toči lahna melodija
in val iz vrela mehko se izvija...
vse bliže prepada drsi... vse tiše... tiše...
kot da se boji,
da tam izžveni, izgori — —

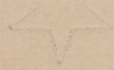
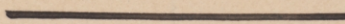
In že je planilo, prelilo se je v snopice pojote,
v grivo titanskih konj, v orgle, v kres,
v drevoje, ki reše ob godbi nebes — —

O, divna veličina: glej, ubrano vodo,
padajočo v slap, — ^{in z njo} ~~leko~~ moje misli deró,

~~iščoč val skrivnosti dna.~~

skrivnostim postavljam na dno, na dno!

1919

Človek in noč.

V meglo, temo,
 Ki v njo
 zapuščena pokrajina tone,
 v nebes prazno
 mojih preplašenih misli oči se pno...

V noč
 prostrana polja pretajno pojo...
 Vse kot okamenelo ždi:
 orjaško, fantastno nebo - se zdi -
 da posoltno po mano rastočo zemljo...

Sam...
 Nad mano, kraj mene vseunirje preteče...

O, čudnih mož-dajnovidcev v divjih stoletjih
 misli žareče,
 meči, ki sekali so v brezizrazno sovrašno
 temo,
 to ogromno, turobno, tesnobno vzakovje,
 ki v njem se gubim...

Drhtim

v neznani slasti, v propasti drhtim,
osamelost prestrašna se v duši zgosteva
Kakor oblakov valovje,
ko mi ogromna misel zoreva:

Tudi jaz sem vtkan v to zibajočo se, zagonetno
vesoljno telo,

ki z zversko nasladi preži
na tihih sanj utripe, na vsake želje dihaj,
na vsake misli nihaj,
in vem:

od zlih, nevidnih sil objet
ne morem, ne smem
v nič nazaj...

Kam ...

V tem čudnem hipu — nikogar, sred Kaosa sem sam,
sam...

O, zakaj sem se izločil, iztočil iz neskončnih temin,
zakaj !

Človek.

Sredi težke noči je udarila večnost ob bron duše ...
in zvon je tipko zabrnel nad speče mesto — — —

O, ruševina mojih planin: svetlikanje nad močvirjem ...
črepenje v mlaki zrcalčih se zvezd ...
O, dobri ljudje, prijatelji solca, vitezi bodoče besede,
sestre radosti, točajke sorbe, — — —
ali že davno počivate v grobu ?
Ali je moje kraljestvo grob ?

Ne vidim vas, ne slišim vas ob tej uri brneče duše ...
samotne roke krilijo v brezupno temo ...

Čujem kot da mi kdo s kladivom nabija ko srce:
"Pokličem te ob uri izpolnitve!
Kako visoko si prastlo drevo, ki sem te zasadil za večnost!
Ime sam ti dal in te razločil od zemlje in nebesa,
od korenin, od zvezd, drevo na gori!
Pokličem te ..."

Ne, ne!

O, grozni glas iz noči!
glej:

deset let : Komaj svoje ime sem zagnal,
 še deset let : Komaj govoriti sem znal,
 še deset let : Komaj brate in sestre sem zbral
 in ljudi v sovražnike in prijatelje razdelil,
 še deset let : Komaj sem si dom dogradil,
 še deset let : o, kdaj se bom odpočil !

A, ti čakaj, čakaj...

Kako,

samo v nočeh ~~zavijam~~ kdaj
 vzžarela je misel vesolja
 kot zarja in klicala je v onkraj,
 a v jutru je roka zamahnila,
 in slutnja kot megle je dahnila.

Ne odtod, ne odtod !

Zdaj so še bratje in sestre v gosteh
 in radost in pesem in smeh,
 še ni solnce zašlo za goró !

V noč samotno krilijo zoké...

Nikogar ni...

Se moj odrav je gluh in suh...
 in sem in nisem...

~~in je tuja~~ samo ena pesnica:

~~"Ni pri dravi, ni pri vretenju, ni pri..."~~

~~Prenizko si vrglo drvo nej sorte mreže
 predaleč v zemljo veriže nagonor ti reže,
 še više nad labo se zogre kmo...
 nikoli, nikoli ti misli do tja ne pristo !~~

~~Ujclini: moje mirli kot okamenela kače —~~
~~ogromne korenine~~
~~se široko plasijo pod zemljo...~~

Sredi težke noči je odbila večnost ob duše bron
in večnost preži, preži, preži...

Godbe na potopljajočo se ladji!

I.

Če bi legel pod večerno zarjo
in prisluhnil valovanju trav
in razprožil roke krisku, da bi ob njih
drseli zračni toki od vseh strani sveta, —
če bi vdihaval vseumirsko molčanje daljin
in bi se gledala iz obraza v obraz
priroda
in jaz Rajn - Europeje — — —

O, tedaj bi moral od vesoljne bolesti umreti!

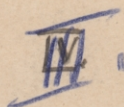
61.
II.

Na veji ptiček ziblje se in kliče
in kliče svoje solučne brate...
Od obzorja do obzorja so naspeta
barvna zrcala: v njih se ogledava
oblak in gora... gozd... Nebo in zemlja
se smeljata se v blesteči vseradosti.

Sredi planjave stoji človek - edinec:
telo - trhlo drevo - osušil se je glad,
okostenele roke, vpijote na vzhod in zapad,
oči kričijo pod nebo
vsemu vesoljstvu strašno vest:

Človek umira...
Zapuščen, osamel...
Kje si, kje si,
Bos, o, Bos!

Na veji ptiček ziblje se in kliče
in kliče svoje solučne brate...
od obzorja do obzorja vse žari, vse žari...

Zaprimo okna, prižgimo luči,
na strune udarimo, napolnimo čase,
plešimo, plešimo, plešimo, plešimo,
pevajmo, vrisčajmo! Skupaj, vsi skupaj,
tesno, tesneje, da sneča bo večja!

Plešimo, rajajmo, dalje, brez konca,
da se omanjeni več ne zavemo,
da bomo gledali le še vrtenje teles,
da nas bodo preplavljali sodbeni vali,
da nas mlačni vonji zagrnejo.

Rasti

od zunaj se plazi kot mraz škrtajoč
grozničav strah:

na nebu obstale sta Mars in Saturn.

Izza obzorja že raste ogromen Komed —
mrtvih prokletstvo...

Nikar, o nikar,

plešimo, rajajmo, vrisčajmo dalje, brez konca,
skupaj, vsi skupaj, tesneje, tesneje, tesneje!

IV.

Obšipamo se z raketami iz samokresov,
po cesti pobiramo bele tride rože,
strah nas meče v dvojno sopečno naročje,
strah oneta z nammi hišne zidove.
Naši Reiki so kakor zvok razbitih zvezd...

Ne bo je črno — —

Ko gledam ribo, ki se požene iznad vode,
da bi morda srknila sonce ali zrak,
pa se spet hlastno vrše valovju v naročje
nasaj —

in ko motrim živali, ki smo jih čez dan
prisilili sledati po naše,
a se jim na noč oči spet razširijo v zverški
pregled —

ali pa, ko vidim cvetice in drevesa,
tiho in vdano rasto, kot je od vekov določeno,
o, vse stvari žive v svojih krogih
[če bi se zapustile — prenehajo biti!],

samo ti, samo ti, Ahasver — človek,
ki si prst in voda, drevo in žival
in še nekaj, kar je čudno in grozno in veličastno,
pa izven misli in besed,

samo ti stopaš iz risa v ris,
ki si si ^{veliki morje} občrtal,
ne moreš nasaj in ne moreš umreti,
morai naprej in ne moreš umreti...

Kako smo osamljeni sredi prirode - puškinje!
Kako resoljno smo osvojeni!

Mi nam se ^{dom} izjavljamo kakor drugim stvarim,
smo kakor med zemljo in nebom blodeči, leteti
Holande...

O, kakor med zemljo in nebom blodeči, leteti
Holande!

O kamene lost.

Ostro občitala je vsejasmna
drevesa, hiše, ceste ... Predmet vsak
narkriva se določen, kakor lik,
odločen ko mejnik. Širno sinjina
se boji nad okamenelim svetom.

Ljudje po ulicah, na cestah, v parkih
(kot da razstavil bi puščobne lutke)
se zakonito krečijo. Kioski
strme v obrisih jarkih kakor sohe
ob poti v tempel lažnih sproščevanj.

Ob vili kockasti se plaho skriva
magnolija. Boji se li cveteti?
Mar sebe vidi mrtvo kam na zidu,
kjer sonce riše njetnico samotno?
Kako bi upala se tu cveteti?

Obsekani kostanji v strogi vrsti
nemijo kakor sušnji prikovanj,
proseč v belino vseumšajočo,
ki žarko vzpeta iz obzorij sklanja
se nad zemljo in nad človekom mrtvim...

Vse: skladnost geometričnih podob,
omrežje wnikov, pregraj in mer,
števil in zakonov. Vse: brezbesedje...
Široko zeva v strogem redu mir,
kot da reži se ogromen okostnjak.

III

Vrti jak.

V drznih linijah, lokih razvratnih
pode se v krogih divje rastočih,
v krogih vedno se menjajočih
otrok, dekle, postopač, vojak...

Opojnost nebeska jim vriska na obrazih,
brez besed... le smeh, le kiki iz globin...

Vrtenje, vrtenje, vrtenje, vsi eno.

Loue se v krogih divje rastočih,
v krogih vedno se menjajočih :
vse pozabljenje... vse pozabljenje...

Zdaj si le človek, ki drevo...

v divjem zanosu gore mu oči,
zletel bi v dalje v prenem pogonu,
govba na poti k nebosklonu

boja sa, objemlje... ni več zemlje...

le naprej, le naprej... ni več mejâ...

le vrtenje, vse pozabljenje, vrtenje, vrtenje...

A vključeni v kroge se vedno povračajo
nazaj in spet znova naprej mimo nas,

o, bedni : v krogih divje rastočih,
v krogih vedno se menjajočih,

le v krogih vas žene melodija čudesa.

74.-
A, mož skrivnostno smeje
ročico glasbila vrti
in premirno motri
neobičajnih ujetnikov ples.

Kje si, kje si titan,
ki bi se mu zagrohotal v obraz
in planil v blaznem skoku iz kroga v
prostranost!

Večerni sprehod.

Prvi srp se zlati na mladoletnem nebu,
 večerni kladi božajo utrujeno predmestje, pokrajino...
 Kopica kričavih otrok se lovi po prašni cesti
 in skriva za onemoglimi, izsušenimi kostanji...
 Od reke se čuje plosko šumotanje in žuborenje:
 zapornele perice...
 iz zahišij hani avtomobil...
 samotni potnik se je iz ovinka izločil...
 družba smejočih se deklet in slokih spremljevalcev...

Tam v dalji šumi kamenito ladjevoje z jam Gori - zvoniki in
 dimniki tovaren...

Misli so mi zvihrale preburno:

Pradavnost... antika... krščanstvo... ozvezdje upornikov v renesansi...
 prvi žvižg lokomotive... električna luč... aeroplan...
 brezžična telegrafija...
 Človek stroj - človek blodnež - - -

A vedno isto zagonečno vsemirje:
 ta srp tisočletja že žanje po nebu,
 ta zemlja že iz davna ntripa spokojno...

A mi: vsa ta sedna življenja
 se vkresajo, ugašajo kakor kresnice...
 in vendar le v nas vse vesoljstvo živi,
 v nas brezmejnih živi pobrezmejeno,
 v nas večnih živi večno,
 v nas s stotisočerimi obrazi - stotisočero in vendar nespremenjeno.

O, kje so že vsi rodovi onih,
 kje se jim oko vprašujoče
 je zagledalo v nebo!

In spel se za njimi nova in nova
 pokolenja vzpenjajo iz temin,
 vsi kot da niso od tu.

Ti otroci,
 perice,
 popotnik,
 ta družba ...
 in jaz — — — —

V tem zedinjajočem večeru čujem vso vesoljno bol
 in vso slast in grozo in strast in radost,
 kipečo iz vseh stvari in bitij
 v voljo, ki ne bo nikoli prenehala peti:

Živeti ... živeti!

Jesen.

51.

Zdaj sijajo zarje večerne tako prosojno,
da meniš videti v onkrajnost...

Skojiš na hribu in dozorela drevesa
čakajo, da te vsek hip potresejo z žoltimi spomini,
ki so mehke odeja tomarskim nogam...

Zdaj je čas povračanj v lahno rožno modrino...

V njej potonevajo plice
(zdi se mi, da še slišim pluskotanje
njihovih peroti, o, izginjajoče ptice!).

Vse je jasno kot biserina...

Zaklical bi od gore do gore!

Samota, svetla in veličastna.

Ljudje imajo čudno vesele oči:

saj ne morejo zakriti,

da so zapluli ob njih dihi padajočega sonca...

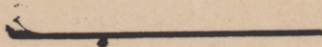
Vsi se vračajo v svoje domove,

kjer bi bodo ogrela dozorela stea,

da bodo sijala skozi meglo

kot čudežne rože —

ka kor se zvoki potapljajo v ostrije glasbila,
odkoder žarijo na nas, otožne ljudi.

Tri breze ...

Tri breze ... tri poti po brege v dolino ...
 Ne misel, škripanček se drisa v sinjino ...
 Star križ: a še Bog se smehlja, ko mu roža
 se vije kros nos, ki mu tiho jih boža.

Ne ura, le detel trka v goščavi.
 Večnost zgrnila se je po planjavi.
 Tihla je rast. Visoko drevo, a še ne do neba,
 pa jutri še više! Vsaka stvar se mi odpuščajoče smehlja.

„Zdaj si naš, zdaj si naš!“ se prehitevajo bilke.
 Prisluhnil sem jim in vedre budilke
 so lahno ovile duhá mi, teló mi sklonile
 in varno na zemljo predobro se položile.

Obzorje in nebes in solnce... Vestvoj sem, vesojna pramati!
 Če kočēs ^{miru} ~~na poti~~ - znaš v domo ležati?
 Ravnina, ravnina! V jasnino se smegla duhá mi razteka.
 O, da bi ne bilo nikdar več, nikjer več človeka!

Samotam.

Polnočni skovir je priklical iz smrečja črnega
 nastoči srp, da se je z bala nebeška plošča.
 Ogrnil sem se s tišino plašča srebrnega
 in svežega miselnega lošča.

Žalost me je v mozeg premrazila,
 vsebolj kot tretje nočne ure hlad,
 ne morda, ker se za hip je prošlost v meni vobrazila,
 ne morda zavest bodoče samote, ker sem še mlad.

Tudi nisem pozavidal dolin, kjer sodba buri in druži
 pare, kopajoče se v sladostnosti,
 že davno vidim skoz njih vonjivo telo - okostje v
 žolti mlakuši -

razkošni prividi so zame le še zlovešče pojasti.

O, vesolje, ti si zakonita sodba in molčanje
 brez smeha, brez joka, brezosebno, brezspolno!
 soglasno,

Kedaj zrastem nazaj preko živali in drevesa v
 brezčasno

tišino gorâ, v udanost brezvoljno?

Na zemlji ležim raspet v podobi križa,
v gorečem dihanju za svoje, za zemlje, za vseh solne
telo.

Že se spokorniku mi odpuščanje bliža,
vsaka stvar diha vame, — o, kak je blizu nebo!

MIRAN JARČ:

PRVI SPOTI.

Vhod v Trento.

Takrat so utihnile ptice,
ko je okamenela te zemlje velika volja,
vzbočena v togo gorovje.
Sonce jekleno odneva od skalovja v skalovje...
Tu je onemela upornost vesolja
v molčečnost ostró...

Človek,
kot da je sunkovito obstal
sredi višav
svojega pogona
v kristalni bliščavici vsemirskih planjav
pod širjavo nebosklona,
zre tisočletno...

Ne dajo viharji sponinom zeleneti,
misli drobijo se ~~v presek~~ in prah,
čas se razteka v presojen blišč...

Oglata vtelešena večnost strmi...

Ali preži uspavana ~~ogromna~~ zver,
gorje za naš mir,
če se prebudi!
(-morda jo najrahlnejši človeški glas prebudi -).

Ali je igrača ogromna,
ki se je za zabavo prikotatila,
(-morda se otroku zasmeji,
čistó, srebrno bi se p šalila !)

Brezdomna goličava.
Vseširjava zaokrožene vodoravnosti in navpičnosti...

O, človek, ki se poženeš v ta večni mir !

Miran Jarc Skiznostni roman Ljubljana 1927